

„Zoophilologica” a studia nad zwierzętami w Polsce

Gabriela Jarzębowska

TEKSTY DRUGIE 2019, NR 4, S. 170–179

DOI: 10.18318/td.2019.4.10 | ORCID 0000-0001-9678-2163

„Zoophilologica” to jedno z pierwszych w Europie czasopism poświęconych studiom nad zwierzętami (*animal studies, human-animal studies*). Wychodzący od 2015 roku periodyk, ukazujący się raz w roku w serwisie Open Journal Systems, zajmuje się kwestiami dotyczącymi zwierząt oraz relacjami między ludźmi a innymi gatunkami, głównie w perspektywie społeczno-kulturowej. W niniejszym artykule przyjrę się profilowi czasopisma pod kątem ukazujących się w nim treści, przy czym interesuje mnie zwłaszcza reprezentowana w nim tematyka, teorie i podejścia badawcze. Spróbuję także umieścić publikowane w nim badania w szerszym kontekście, sytuując je wobec międzynarodowych badań poświęconych tej metadyscyplinie naukowej.

Aby umiejscowić czasopismo w kontekście dotychczasowych dociekań badawczych, należy przynajmniej pobieżnie przedstawić dynamicznie rozwijający się obszar transdyscyplinarnych badań, jakim są studia nad zwierzętami¹. Sytuują się one na pograniczu wielu

Gabriela

Jarzębowska –

doktorantka wydziału Artes Liberales UW. Zajmuje się humanistyką środowiskową oraz studiami nad zwierzętami. Píše pracę doktorską pod tytułem *Czysta gatunkowa. Tępienie szczurów jako praktyka kulturowa* pod kierunkiem prof. A. Elżanowskiego i prof. E. Domańskiej. Stypendystka Polsko-Amerykańskiej Komisji Fulbrighta na Wesleyan University oraz laureatka konkursu Preludium 14 Narodowego Centrum Nauki. Wyniki badań prezentowała na prelekcjach m.in. w Rachel Carson Center w Monachium, na Uniwersytecie w Linköping w Szwecji i w Muzeum Sztuki w Łodzi. Publikowała m.in. w „Praktyce Teoretycznej”, „Tekstach Drugich”, „Masce” i „Journal for Critical Animal Studies”.

1 W polskim obszarze językowym funkcjonuje także termin antropologia, która zasadniczo pokrywa się obszarowo z *animal studies*.

dyscyplin z obszaru nauk humanistycznych i społecznych, takich jak kulturoznawstwo, filozofia, antropologia, psychologia, geografia, socjologia, historia, prawo i literaturoznawstwo, ale czerpią też z nauk przyrodniczych, głównie zoologii i ekologii. W większości wymienionych dziedzin refleksja nad relacjami między ludźmi a innymi zwierzętami pojawiała się od wielu dekad, jednak od początku nowego stulecia zyskała nowy impet, tracąc wcześniejsze antropocentryczne zabarwienie, stając się natomiast dogłębną, o wyraźnie etycznym charakterze analizą relacji międzygatunkowych². Nie będzie przesadą stwierdzenie, że w ostatnich latach obserwujemy prawdziwą erupcję badań i publikacji poświęconych kulturowemu, filozoficznemu i społecznemu wymiarowi relacji międzygatunkowych, co dało asumpt do sformułowania tezy o tzw. zwrocie zwierzęcym w humanistyce³. W anglojęzycznym obszarze językowym wydane w ostatniej dekadzie publikacje książkowe dotyczące „kwestii zwierzęcej” można liczyć w setkach, nie wspominając o artykułach naukowych. Także na rynku wydawniczym można zauważyć rosnącą liczbę czasopism poświęconych wyłącznie tej problematyce. Wśród najważniejszych wydawanych obecnie na świecie periodyków można wymienić interdyscyplinarne „Animal Studies Journal” i „Humanimalia”, filozoficzne „Between the Species”, „Journal for Critical Animal Studies” poświęcony krytycznym studiom nad zwierzętami, „Politics and Animals”, rozpatrujące relacje międzygatunkowe z perspektywy nauk politycznych oraz „Society and Animals” i „Anthrozoös”, oba poświęcone głównie publikacjom socjologicznych i antropologicznych badań dotyczących relacji między ludźmi a innymi zwierzętami. Ponadto należy wymienić czasopisma „Global Journal of Animal Law” i „Animal Law Review”, oba poświęcone zagadnieniom prawnym związanym ze zwierzętami oraz „Journal of Applied Animal Welfare Science” – periodyk z obszaru nauk przyrodniczych poświęcony zagadnieniu dobrostanu zwierząt. Choć początki najstarszych z tych czasopism sięgają jeszcze lat 80.⁴, to większość z nich powstała w ciągu ostatnich dwóch dekad. Częstotliwość ich

2 M. Bakke *Studia nad zwierzętami: od aktywizmu do akademii i z powrotem?*, „Teksty Drugie” 2011 nr 3, s. 193-204. Warto podkreślić, że to właśnie Monika Bakke była pionierką *animal studies* w Polsce.

3 K. Weil *Zwrot ku zwierzętom. Sprawozdanie w: Zwierzęta, gender i kultura. Perspektywa ekologiczna, etyczna i krytyczna*, red. A. Barcz, M. Dąbrowska, Lublin 2014, s. 15-36.

4 Najstarszy periodyk z tego obszaru, „Between the Species”, wychodzi (z kilkuletnią przerwą) od 1985 roku, zaś „Anthrozoös” powstał w 1987 roku.

ukazywania się⁵ oraz liczba publikowanych w nich artykułów mogą potwierdzić przekonanie, że kwestia relacji międzygatunkowych nie jest już tylko ciekawostką, stanowiącą przyczynek dla badania ludzkich historii, ale stała się zagadnieniem organizującym sporą część współczesnej humanistyki. Taka perspektywa pozwala nie tylko wyeksponować kwestie zwierzęcego doświadczenia, lecz także sproblematyzować miejsce człowieka na Ziemi w epoce kryzysu środowiskowego.

Jak na tym tle sytuują się polskie badania? Należy podkreślić, że zainteresowanie kwestiami relacji ludzko-zwierzęcych jest wyraźnie zauważalne w rodzimej humanistyce ostatnich lat. Znacząca część czasopism humanistycznych poświęciła zwierzętom i zjawiskom z nimi związanym (antygatunkowizm, ogród zoologiczny, mięso) odrębne numery tematyczne⁶. Wzrost zainteresowania tematami zwierzęcymi około roku 2008–2009 można łączyć ze zbliżającym się wówczas Rokiem Darwinowskim, skłaniającym do refleksji na temat płynnych granic między ludźmi a innymi gatunkami i definiowania samego zjawiska „zwierzęcości”. Jednak zainteresowanie tematem nie ustało w kolejnej dekadzie. Wprost przeciwnie: można obserwować jego dalszy, bujny rozkwit, owocujący nie tylko numerami tematycznymi czasopism, lecz także coraz większą liczbą publikacji książkowych, zarówno tłumaczeń, jak i oryginalnych prac polskich autorów i autorek, a także konferencji naukowych poświęconych tej tematyce⁷.

Na tym tle powstanie polskiego czasopisma naukowego poświęconego studiom nad zwierzętami wydawało się jedynie kwestią czasu. Zadania tego podjęło się działające przy Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Śląskiego Laboratorium Animal Studies Trzecia Kultura. Redaktorką naczelną

5 Nawet do sześciu wydań w roku, jak w przypadku „Society and Animals”.

6 Można wśród nich wymienić „Czas Kultury” (numer poświęcony zwierzętom, wydany jeszcze w roku 2007), „Znak” (2008, magazyn ten poświęcił zwierzętom także dwa inne numery, w 2013 i 2015 roku), „Krytyka Polityczna” (2008), „Konteksty” (2009), „Artmix” (2010), „Teksty Drugie” (2013), „Fabularie” (2013), „Jednak Książki” (2014), „Wakat” (2014), „Maska” (2014), „Kultura Popularna” (2015), „Narracje o Zagładzie” (2017) i „Wizje” (2018).

7 Warto wspomnieć zwłaszcza pierwszą poświęconą tej tematyce konferencję „Człowiek w relacji do zwierząt, roślin i maszyn w kulturze. Aspekt posthumanistyczny i transhumanistyczny” (2013) zorganizowaną w Sosnowcu przez Instytut Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego oraz międzynarodową konferencję „Zwierzęta i ich ludzie. Zmierzch antropocentrycznego paradygmatu?” (2014) zorganizowaną w Warszawie przez Instytut Badań Literackich PAN.

„Zoophilologica – Polish Journal of Animal Studies”⁸ została jego pomysłodawczyni, Justyna Tymieniecka-Suchanek, badaczka zajmująca się głównie kwestiami relacji międzygatunkowych w literaturze rosyjskiej⁹. Do Rady Naukowej czasopisma zaproszono znanych badaczy z polskich i zagranicznych ośrodków naukowych zajmujących się nowymi tendencjami w badaniach humanistycznych, a zwłaszcza studiami nad zwierzętami, humanistyką środowiskową i posthumanizmem. Wśród nich znaleźli się m.in. Ewa Domańska, Andrzej Elżanowski, Dominique Lestel, Tadeusz Sławek, Dobroslawa Wężowicz-Ziółkowska i Joanna Żylińska, zaś w Radzie Recenzentów zasiedli m.in. Agata Bielik-Robson, Jacek Lejman, Wojciech Małecki i Bogusław Pawłowski. Tak dobrany skład redakcji i recenzentów periodyku poświęconego *animal studies* należy oceniać ze wszelkich miar pozytywnie. Składa się on bowiem z wybitnych specjalistów z różnych dyscyplin. Warto zaakcentować obecność badaczy związanych z zagranicznymi ośrodkami naukowymi, co pozwala ulokować publikowane materiały w kontekście dominujących na świecie prądów intelektualnych. Pozytywnie należy także ocenić decyzję o włączeniu do prac nad pismem cenionych przyrodników, co z kolei umożliwia osadzenie efektów badań w ustaleniach współczesnej biologii.

„Zoophilologica” jest trójjęzycznym rocznikiem, z artykułami publikowanymi po polsku, angielsku i rosyjsku, przy czym teksty ukazujące się w jednym języku opatrzone są abstraktami w dwóch pozostałych. Decyzja o trójjęzyczności pisma ułatwia jego umiejscowienie w kontekście międzynarodowych rozważań badawczych. Może także sprzyjać zwiększeniu widoczności polskiej humanistyki za granicą w efekcie włączenia polskich badań w tym obszarze w obieg światowy. Z uwagi na to, że jest ono pierwszym wielojęzycznym czasopismem naukowym poświęconym studiom nad zwierzętami wychodzącym w tej części Europy, może zarazem stanowić ważny impuls intelektualny dla rozwoju tej dyscypliny oraz upowszechniania sytuujących się w jej ramach badań nie tylko w Polsce, lecz także w całej Europie Środkowej i Wschodniej.

Wybór rosyjskiego jako trzeciego – oprócz angielskiego i polskiego – języka publikacji artykułów, a także współpracę z autorkami z rosyjskiego obszaru językowego można odczytywać jako gest stworzenia alternatywnych,

8 Autorką tytułu *Zoophilologica* jest Dobroslawa Wężowicz-Ziółkowska (która była, oprócz Justyny Tymienieckiej-Suchanek, jedną z głównych osób zaangażowanych w powstanie pisma), zaś angielskiego podtytułu – Marzena Kubisz.

9 Por. J. Tymieniecka-Suchanek *Literatura rosyjska wobec upodmiotowienia zwierząt. W kręgu zagadnień ekofilozoficznych*, Katowice 2013.

niezachodniocentrycznych narracji o relacjach międzygatunkowych. Gest ten uważam za niezwykle ważny. Aktualna międzynarodowa debata w ramach studiów nad zwierzętami jest bowiem zdominowana przez perspektywę zachodnią, głównie anglosaską. Objawia się to nie tylko (co charakterystyczne dla większości dziedzin naukowych) dominacją języka angielskiego w publikacjach, lecz także przytłaczającą przewagą narracji i perspektyw badawczych zakorzenionych w anglojęzycznym kontekście społeczno-histerycznym. W rezultacie badania dotyczące zjawisk i tendencji występujących w innych obszarach kulturowych mogą spotkać się z ryzykiem postrzegania jako lokalnych i półperyferyjnych, niebudzących wystarczającego zainteresowania u aktorów dominujących w systemie globalnej wymiany wiedzy. Badania wyrastające z lokalnego kontekstu mogą stanowić cenne uzupełnienie badań anglosaskich, dostarczając wartościowych punktów zaczepienia dla dalszego rozwoju tej dyscypliny. Mogą także pomóc uniknąć automatycznego przeszczipiania tendencji i założeń badawczych, które wyrastając z innego kontekstu społecznego, kulturowego i ekologicznego, niekoniecznie muszą przekładać się na specyfikę wschodnioeuropejską. Silne, trójjęzyczne pismo łączące najnowsze nurty humanistyki z badaniem lokalnych historii może zmienić ten stan rzeczy.

Dobrego przykładu strategii zakotwiczenia tematu badawczego w lokalności przy jednoczesnym czerpaniu z dokonań współczesnej humanistyki może dostarczyć artykuł Magdaleny Dąbrowskiej pochodzący z trzeciego numeru pisma. Autorka śledzi w nim losy rasy ogara polskiego, jej upadku i prób powojennej rekonstrukcji. Ten lokalny kontekst, głęboko osadzony w polskiej historii, analizuje jednak przez pryzmat nowych teorii i podejść badawczych. Autorka dowodzi, że historia ogara polskiego jest historią naturokultury, zaś zwierzęta te mają rys Harawayowskiej hybrydyczności, jako że są zarówno zbiorem fizycznych, psych ciał, jak i dziełem człowieka, równocześnie silnie zakorzenionym w kulturowych narracjach, zwłaszcza w mitach narodowych. Pojęciem organizującym linię argumentacji Dąbrowskiej jest figura cyborga Donny Haraway, przekraczająca binarne opozycje, a zarazem funkcjonująca w ramach ludzko-zwierzęcych kolektywów. Zdaniem autorki ogary „ilustrują dzieje naturokultury w posthumanistycznych czasach”¹⁰. Tego rodzaju perspektywę badawczą można traktować jako próbę nowego odczytania zjawiska emblematycznego dla polskiej kultury, przy użyciu

10 M. Dąbrowska *Gatunki stowarzyszone: ogary polskie i ich ludzie*, „Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies” 2017 nr 3, s. 221.

nowatorskich perspektyw intelektualnych, problematyzujących dominującą kulturowe mity.

Warto zwrócić uwagę, że każdy numer pisma podporządkowany jest określonej tematyce. Dotychczas opublikowane numery koncentrowały się na zagadnieniach zwierzęcości, reprezentacji i podmiotowości¹¹. Zagadnienia problemowe są jednak traktowane nieortodoksyjnie, są bardziej punktem odniesienia dla problematyki poruszanej w artykułach niż sztywną ramą narzucającą zakres analizowanych tematów. Z uwagi na charakter studiów nad zwierzętami, sytuujących się na granicy nauk humanistycznych, społecznych i przyrodniczych, pismo ma wyraźnie interdyscyplinarny charakter. Artykuły zostały podzielone na dyscypliny, co wyraźnie zaznaczono w spisie treści – choć już nie w zawartości pisma – gdzie zebrano je w ramach poszczególnych dyscyplin (literaturoznawstwo, filozofia, kognitywistyka, językoznawstwo, historia, zoofilologia, zooteologia, zooetnologia, filmoznawstwo/sztuka/media). Decyzja taka pozwala na klarowne umiejscowienie rozważań w obrębie określonej dyscypliny, chroniąc przed tematycznym i metodologicznym chaosem. Zarazem zwraca uwagę wysoka reprezentatywność tekstów sytuujących się w obszarze badań nad językiem – zarówno literaturoznawstwa, jak i naukowych rozważań dotyczących możliwości istnienia języka zwierząt oraz komunikacji międzygatunkowej. Jest to zresztą wyrażone *explicite* we wprowadzeniu do pierwszego numeru czasopisma. Można się z niego dowiedzieć, że jest ono poświęcone w dużej mierze publikowaniu badań z zakresu nowej dyscypliny wiedzy – zoofilologii, która jest w pewnym sensie fuzją zoopoetyki i zoosemiotyki¹², a więc dyscyplin zajmujących się, z jednej strony, badaniem językowych mechanizmów organizujących nadawanie znaczeń zwierzętom w kulturze (zwłaszcza w tekstach literackich), z drugiej zaś – badaniem kodów komunikacyjnych tworzonych przez zwierzęta.

Traktując te założenia za programowe dla profilu pisma, można wyciągnąć z nich dwa wnioski. Po pierwsze, podobnie jak cały obszar studiów nad zwierzętami „Zoophilologica” sytuuje się nie tylko na pograniczu różnych dyscyplin humanistycznych, lecz także – co wydaje się szczególnie warte podkreślenia – humanistycznych i przyrodniczych. Chociaż większość

11 W chwili powstawania niniejszego tekstu w przygotowaniu był numer czwarty, poświęcony zjawisku polowania, gdzie ukażą się m.in. teksty zaangażowanego w ochronę zwierząt biologa prof. Andrzeja Elżanowskiego oraz wybitnej filmoznawczyni prof. Alicji Helman.

12 J. Tymieniecka-Suchanek *Wprowadzenie*, „Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies” 2015 nr 1, s. 9.

publikowanych artykułów reprezentuje nauki humanistyczne (co można łączyć nie tyle – lub nie tylko – z preferencjami redakcji, co z większym zainteresowaniem tą tematyką wśród humanistów niż przedstawiciele nauk ścisłych), to są one wyraźnie umocowane w ustaleniach przyrodoznawstwa, dając możliwość przepływu wiedzy między tymi dyscyplinami.

Po drugie, szczególne miejsce w profilu czasopisma zajmują kwestie związane z językiem. Mam na myśli zarówno rozważania dotyczące komunikacyjnych systemów zwierząt, jak i analizy językowych mechanizmów warunkujących społeczno-kulturowe postrzeganie innych gatunków. Kwestie te są niezwykle istotne w próbach przemyślenia na nowo relacji międzygatunkowych – zarówno w wymiarze etycznym, jak i politycznym. Już sama językowa kategoria „zwierzęcia”, obejmująca wszystkie gatunki zwierząt poza człowiekiem, ma bowiem charakter wyraźnie normatywny, zaś wyłączenie zwierząt innych niż ludzie z moralnej wspólnoty motywowane jest zazwyczaj tym, że pozbawione są one języka¹³. Dogłębna, krytyczna analiza językowych uwarunkowań naszych relacji z innymi zwierzętami, z uwzględnieniem aktualnych ustaleń naukowych (związanych m.in. z systemami komunikacyjnymi różnych gatunków) wydaje się niezbędną dla wyłączenia refleksji międzygatunkowej z oków antropocentryzmu, w których tkwi od czasów co najmniej Kartezjusza. Warto odwołać się tu do Piotra Krupińskiego, który w pierwszym numerze pisma próbuje naszkicować definicję zoofilologii. Nawiązując do idei „trzeciej kultury” Johna Brockmana, a także do twórcy tego pojęcia Aleksandra Nawareckiego, autor śledzi możliwe kierunki rozwoju i potencjalne zagrożenia dla tej nowej dyscypliny badań. Zoofilologia byłaby dziedziną zrodzoną z fuzji nauk filologicznych i współczesnych, etycznie pogłębionych studiów nad zwierzętami¹⁴. Jej przedmiotem ma być badanie, w jaki sposób literatura wytwarza znaczenia dotyczące ludzi i zwierząt, a także analiza, na ile w narracjach literackich uwzględniona jest perspektywa nie-ludzka.

Rozważania na temat obecności motywów zwierzęcych w literaturze z uwzględnieniem nieantropocentrycznej perspektywy są silnie reprezentowane w artykułach publikowanych w piśmie. Jednak językowe zależności między człowiekiem a innymi gatunkami autorzy i autorki publikujący w „Zoophilologicie” analizują także w innych, pozaliterackich obszarach. Hanna Mamzer bada np. społeczno-kulturowe funkcje nadawania imion

¹³ J. Bednarek *Życie, które mówi. Nowoczesna wspólnota i zwierzęta*, PWN, Warszawa 2017.

¹⁴ P. Krupiński *Stoń a sprawa literaturoznawców, czyli o zoofilologii słów kilka. Rekonesans*, „Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies” 2015 nr 1, s. 14.

zwierzętom¹⁵. Autorka zauważa, że nadawanie imienia może oznaczać oswojenie i upodmiotowienie przedstawicieli innych gatunków, realizację potrzeby bezpieczeństwa i bliskości emocjonalnej, ale także ich symboliczne zawłaszczenie. Imię, które ma znaczenie personalizujące i które staje się składową częścią tożsamości zwierzęcia, może być rozumiane zarazem jako narzędzie władzy. Międzygatunkowe granice podkreśla odmienny katalog imion dla ludzi i nie-ludzi. Nadawanie zwierzętom imion, zdaniem Mamzer, może być zatem postrzegane w kategoriach antropocentrycznej formy naznaczania Innego oraz demonstracji własnej dominacji.

Porównanie treści zawartych w piśmie „Zoophilologica” z zawartością wiodących anglojęzycznych czasopism z obszaru studiów nad zwierzętami pozwala wysnuć wniosek, że zasadniczo nie odbiegają one od tych drugich poziomem merytorycznym ani nowatorstwem zastosowanych perspektyw badawczych. Zwraca uwagę to, że mniej jest w nim artykułów bazujących na oryginalnych badaniach, więcej zaś tekstów przekrojowych, będących rekapitulacją różnych perspektyw dotyczących określonego problemu badawczego lub przedstawieniem doktryny danego myśliciela. Wspomniane analizy w większości nie są jednak wtórne ani powierzchowne, często mogą natomiast dostarczyć cennej wiedzy dotyczącej przedstawianych stanowisk. Przykładem mogą być błyskotliwe analizy doktryn Toma Regana oraz Sue Donaldson i Willa Kymlicki autorstwa Dariusza Gzyry, Timothy Mortona zaproponowane w anglojęzycznym tekście Donalda Weslinga czy Thomasa Nagela zarysowane przez Dobrosławę Wężowicz-Ziółkowską. Już samą obecność takich referencji należy potraktować jako atut czasopisma. Rozwój studiów nad zwierzętami w Polsce w ostatnich latach niestety w ograniczonym stopniu przekłada się na liczbę wydawanych sztanदारowych publikacji z tej dziedziny (dość wspomnieć, że do tej pory nie ukazały się po polsku chociażby tak fundujące dla tej dyscypliny publikacje, jak *When Species Meet* Donny Haraway czy *The Case for Animal Rights* Toma Regana). Rzetelne analizy głównych stanowisk filozoficznych z obszaru *animal studies*, a tym samym włączenie ich do polskiego horyzontu intelektualnego, wydają się zatem niezbędne.

W porównaniu z wiodącymi periodykami anglojęzycznymi w „Zoophilologie” można także dostrzec więcej rozważań teologicznych związanych z relacjami ludzko-zwierzęcymi (nierazdko odkrywczymi, jak analiza

15 H. Mamzer *Zwierzęce imiona – upodmiotowienie czy zawłaszczenie?*, „Zoophilologica. Polish Journal of Animal Studies” 2017 nr 3, s. 163-178.

teologicznych wątków w twórczości Tatiany Goriczewej autorstwa Aliny Mitek-Dziemby). Mniejszy natomiast nacisk w analizowanych artykułach położony został na praktyki aktywistyczne oraz na debatę wokół strategii włączania weganizmu i praw zwierząt do głównego nurtu debaty publicznej, co stanowi obecnie jeden z głównych punktów międzynarodowej debaty w ramach tej dyscypliny. Może to być skorelowane z pewnym – wspomnianym wcześniej – zapóźnieniem polskich debat związanych z relacjami międzygatunkowymi względem zachodnich, ale także specyficznym, lokalnym kontekstem powstania pisma. W opublikowanych do tej pory artykułach stosunkowo niewielki oddźwięk znajdują także takie nurty i podejścia badawcze, jak posthumanizm, nowy materializm i ekofeminizm, które w ostatnich latach w znacznym stopniu organizowały i organizują w anglosaskim obszarze językowym dyskusje wokół studiów nad zwierzętami. Brakuje także wyrażonej *explicitie* refleksji postkolonialnej, która stanowi kolejny nurt myślowy dominujący w zachodnich studiach nad zwierzętami. Można jednak wyjść z założenia, że – jak zaznaczyłam wcześniej – sama obecność pisma odzwierciedlającego niezachodnią perspektywę w studiach nad zwierzętami należałoby traktować w kategoriach przełamania dominacji narracji anglocentrycznych, co pośrednio współgra z treściami wyrażanymi w narracjach postkolonialnych.

Doceniając poziom merytoryczny czasopisma, warto jednocześnie zaznaczyć, że jego widoczność (a tym samym zaproponowanych w nim wyników badań i perspektyw badawczych) na poziomie międzynarodowym byłaby większa, gdyby posiadało ono przejrzystą, dobrze zaprojektowaną, anglojęzyczną (a najlepiej trzyjęzyczną: polską, angielską i rosyjską) stronę internetową. Aktualnie internetowa obecność tego periodyku o międzynarodowych ambicjach ogranicza się do podstawowych (i często niepełnych) informacji na platformie Uniwersytetu Śląskiego. Ten techniczny, zdawałoby się, detal może przyczynić się do obniżenia rozpoznawalności czasopisma poza granicami naszego kraju, gdzie już zdołało wyrobić sobie pewną renomę wśród osób zajmujących się tą dziedziną badań.

Podsumowując, obecność pisma „Zoophilologica” wypełnia lukę w obrębie wymiany wiedzy dotyczącej relacji człowieka ze środowiskiem. Czerpiąc z dorobku światowej humanistyki i z badań prowadzonych w ramach nauk przyrodniczych, autorzy i autorki podejmują się trudnego, ale ważnego zadania problematyzacji relacji międzygatunkowych i narosłych wokół nich narracji kulturowych. Obecność periodyku z pewnością wspiera i będzie wspierać międzynarodową wymianę intelektualną. Można też mieć nadzieję,

że wpłynie pozytywnie na widzialność polskich autorów i autorek zajmujących się studiami nad zwierzętami i humanistyką środowiskową na świecie.

Abstract

Gabriela Jarzębowska

UNIVERSITY OF WARSAW

Zoophilologica and Animal Studies in Poland

This review article presents the journal *Zoophilologica: Polish Journal of Animal Studies*, its scientific profile, the published articles' positioning in the research field of animal studies and their content in relation to global achievements. Jarzębowska highlights the journal's interdisciplinary nature and its roots in literary studies. The journal's presence on the Polish publishing market, she argues further, may have a positive effect on the visibility of studies on the relationship between humans and other species – studies rooted in a local context that may also counterbalance dominant Anglo-American narratives.

Keywords

animals, animal studies, human animal studies, anthrozoology, journals in the humanities